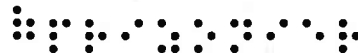

Autorul și editura își exprimă întreaga grațitudine față de Muzeul de Artă din Cluj-Napoca pentru acordul de reproducere în această carte a lucrării *Călărețul albastru* de Hans Mattis-Teutsch. De asemenea, își manifestă deplina recunoștință pentru implicarea în acest proiect social, cultural și editorial a actriței Elena Ivanca, a artistului plastic și inventator Tudor Scripor și a pictorului Cezar Cătălin Băluș.

Remus Octavian Câmpean

ALBASTRU PRIZONIER

teatru pentru oameni cu dizabilități, adică noi toți

*inspirat din mai multe fapte reale,
aparent fără legătură unele cu altele*

*Postfețe de Elena Ivanca,
Tudor Scripor și Alina Hucai*

Cluj-Napoca
2023

De profesie statistician, doctor în matematică, Remus Octavian Câmpean este poet, prozator și dramaturg. A debutat ca poet, în anul 2001, cu volumul *Stări și Călătorii* (Editura Viața Creștină), iar ca prozator, în 2018, cu romanul *Abandon* (Editura Eikon). Aceștia le-a urmat, în 2019, volumul de versuri *Dezghețul luminii* (Editura Eikon). În același an, a coordonat antologia de poezie *Polifonii pe luciul de oglindă* (Editura Școala Ardeleană). În 2020, publică volumul de teatru-basm pentru copii *Durdulucă în Strămoșia Blajinilor* (Editura Libris), piesă montată ca teatru radiofonic de Teatrul de Păpuși „Puck” din Cluj-Napoca și difuzată de Radio România Cluj). Tot în 2020, este prezent cu poezie în antologia *Rondul scriitorilor – în dialog cu lucrări din patrimoniul Muzeului de Artă Cluj-Napoca*, coordonată de Hanna Bota și Constantina Raveca Buleu (Editura Mega). A coordonat (împreună cu Luminița Rusu) antologia *Declarație pe proprie răspundere. Cenaclul UBB în pandemie* (Editura Școala Ardeleană, 2021), volum în care este prezent cu piesa de teatru scurt *Autoportret contre-jour*.

A publicat poezie în revistele *Steaua* și *Literomania* și proză în revistele *Hyperion* și *Tribuna*. Distins cu: Premiul I la Concursul de dramaturgie *Reșița_500. Cum vezi viitorul?* pentru piesa de teatru *Amka* (septembrie 2021) publicată, în același an, la Editura Școala Ardeleană; Premiul al III-lea la Concursul Național de Literatură „Joan Slavici”, Secțiunea *Roman* (octombrie 2020).

Bătăile de aripi de fluture se țin în buzunarul de la piept

Este aproape un truism să ne explicăm schimbările lumii prin acțiunile radicale, invazive, ale puternicilor vremii, ce provoacă, invariabil, fracturi și reasamblări sociale, de cele mai multe ori, disfuncționale și greu vindecabile. Privind la ultimele două secole de istorie, cred că nu greșesc prea tare afirmând că am dus-o, ca societate, dintr-o boală-ntr-alta. Dacă e să ne raportăm la trecut, prezentul, deopotrivă de frământat, devine în totalitate explicabil. Pericolul este să nu devină și acceptabil. A existat însă, de-a lungul timpului, un martor activ, uneori chiar angajat și militant, prin obiectivarea emoțiilor și contextelor sociale astfel create: *Teatrul*.

Fondatorul teoriei haosului – disfuncționalitate de care societatea modernă nu este străină –, matematicianul Edward Norton Lorenz, statuează faptul că dezvoltarea sistemelor dinamice este profund influențată de mici schimbări ale condițiilor inițiale, acestea fiind, apoi, multiplicare și amplificate, generând

efecte greu de prezis. Și-a transmis descoperirea într-o formă poetică prin cunoscutul *efect al fluturului*: „bătaia din aripi a unui fluture în Brazilia poate stârni o tornadă în Texas”. El se referea la prognozarea vremii, însă cred că putem prelua acest principiu și atunci când vine vorba despre vremurile în care trăim. Dar unde sunt fluturii care, bătând din aripi acum, ar putea schimba ceva în viitor? Îi găsim acolo unde ne-am aștepta cel mai puțin. În oamenii care, cu discreție, suportă consecințele tornadelor de tot felul, ce mătură lumea: în cei ce nu văd, dar și în cei ce nu știu încotro să privească; în cei ce nu pot merge, dar și în cei ce nu găesc drumul; în cei ce nu aud, dar și în cei asurziți de zgomotul lumii; în cei ce nu vorbesc, dar și în cei ce nu-și pot face vocea auzită. Adică, în toți cei pe care îi catalogăm, cu condescendență, ca fiind cu dizabilități.

Unul dintre rosturile teatrului, încă de la începuturi, a fost acela de trâmbiță pentru mesajul social. Dar nu una stridentă, trivială, ci un instrument rezonant, făcut din aliajul durabil al cuvântului inspirat și poleit cu rafinamentul interpretării. Datorită acestei dualități, „nu s-a izbutit să se despartă teatrul

de dramaturgie”¹, după cum constata Marin Sorescu. Personal, mă număr atât printre cititorii de dramaturgie, cât și printre consumatorii de teatru. De aceea, privesc proiectul *Albastru Prizonier* ca pe o construcție mixtă de dramaturgie și teatru, cu ecouri sociale.

S-au întâmplat, discret, trei bătaii de aripi de fluture prevestitoare: actrița Elena Ivanca să gândească cu voce tare „cum ar fi o piesă de teatru pentru persoane cu dizabilități”, Dan Breaz, curator al Muzeului de Artă din Cluj-Napoca, să mă invite la vernisajul unei expoziții surprinzătoare², iar prin intermediul

¹ Din *Apă neînceptută – Extemporal despre mine*, text de Marin Sorescu, publicat în revista *Vatra* din 20 aprilie 1981.

² Este vorba despre vernisajul expoziției *Contrapunct* a artistului Radu Comșa, curatoriată de dr. Dan Breaz, ce a avut loc în data de 3 noiembrie 2022, la Muzeul de Artă din Cluj-Napoca. Proiectul expozițional și-a propus să stabilească punți de dialog între expresia artistică a picturii și cea a obiectului, utilizând extensia cromatică a Alfabetei Braille prin codul culorilor inventat de Tudor Scripor. Piesa centrală a expoziției a fost tabloul *Călărețul albastru* de Hans Mattis-Teutsch, în dublă reprezentare: în original și ca transpunere în obiect, fiind utilizată o tehnică mixtă de reliefare și imprimare a simbolurilor tactilo-grafice Scripor. Aceste detalii le veți regăsi în replicile personajelor piesei.

lui, să-l cunosc pe Tudor Scripor, artist plastic și inventator al codului culorilor pentru nevăzători. Iar cele trei „bătăi de aripi” au provocat turnarea în formă a piesei de teatru *Albastru Prizonier*. Fiind o construcție eclectică de realități legate printr-un fir narativ ficțional, și-a găsit natural încadrarea în universul expresionist al lucrării *Călărețul albastru* al lui Hans Mattis-Teutsch. Se cuvine să aduc mulțumiri Muzeului de Artă din Cluj-Napoca pentru deschiderea cu care a primit acest proiect de dramaturgie, în spiritul complementarității expresiilor artistice, și pentru acordul de a utiliza imaginea tabloului aflat în patrimoniul său.

Mă găsesc în poziția onorantă ca Editura Școala Ardeleană să deschidă Colecția *Teatru de buzunar* prin acest volum de dramaturgie. Nici că se putea un nume mai potrivit cu *ceea ce cred eu despre teatru: trebuie ținut aproape, în buzunarul de la piept, fiind făcut din același material volatil ca poezia*.

REMUS OCTAVIAN CÂMPEAN

ALBASTRU PRIZONIER

teatru pentru oameni cu dizabilități, adică noi toți

*inspirat din mai multe fapte reale,
 aparent fără legătură unele cu altele*

Personaje

LUCIA¹: O femeie nevăzătoare.

CEZAR²: Soțul Luciei, ținut în scaunul cu rotile din cauza unui handicap motor. E pictor, pe numele lui complet Cezar Balint.

GÜZEL³: O tânără imigrantă, venită din Kabul, o zonă măcinată de frământări sociale, religioase și interese politice. Se întreține făcând livrări de pizza. S-a pri-pășit pe lângă familia Balint, ajutându-i pe Lucia și pe Cezar cu tot ceea ce lor le e anevoios să facă. Între timp, în țara ei, a izbucnit războiul.

ESIN⁴: Băiețelul lui Güzel, rămas la Kabul, în îngrijirea bunicilor materni. Este surdomut.

Alte personaje în care intră, rând pe rând, cei de mai sus:

UN BĂRBAT, AMBASADORUL (Cezar).

O SOȚIE, OFIȚERUL DE LA AMBASADĂ (Lucia).

O MAMĂ, O ANGAJATĂ A AMBASADEI (Güzel).

UN ALT COPIL DIN TEATRUL DE RĂZBOI (Esin).

¹ Lucia, care are o etimologie latină, înseamnă „lumină” și era, în mod tradițional, un nume dat copiilor născuți pe timpul zilei.

² Nume de imperator.

³ Güzel, care provine din limba turcă și înseamnă „frumoasă, plăcută ochiului”.

⁴ Esin, de origine incertă, afgană, turcă, arabă, înseamnă în toate aceste limbi „inspirație”.

ACTUL I**Scena 1**

Güzel stă la o masă pe jumătate acoperită cu sacoșe de cumpărături nedesfăcute. Aplecată peste un laptop, e conectată, prin video call, pe Skype cu băiatul ei de acasă. Pe un ecran mare, se vede de foarte aproape chipul zâmbitor al lui Esin. Sprijinită într-un cot, Güzel își trece repetitiv degetele prin păr, rar, apăsând, în timp ce îl ascultă pe băiețel. Picioarele și le ține strânse sub scaun, imobile. Camera e în semiîntuneric, Güzel are fața luminată doar de ecranul laptopului. E absorbită de Esin.

Se aude vocea lui Esin îngăimând vorbele cu stângăcie, simplist, însoțite de limbajul semnelor.

ESIN (*cu fața zâmbitoare și gesturi pline de afecțiune*): Când duci Esin mama?

GÜZEL (*făcând semnul inimii cu degetele pe piept*): Curând, dragul meu, curând.

ESIN (*Gesticulează în limbajul semnelor și rostește, concomitent, cuvânt cu cuvânt.*): Cât pizza trebuie vinde mama Esin poate vine? (*Se prefăce că mănâncă felii enorme de pizza. Râde și schițează gestul ștergerii pe gură după un sos gustos. Ridică în dreptul camerei un rucsac mic, arătând că este pregătit de plecare.*)

GÜZEL (*Își ferește privirea și își șterge ochii. Se prefăce că tușește ca să-și ascundă emoția.*):
Ți l-am trimis să mergi cu el la școală.

ESIN: Esin merge rucsac școală dimineața.
Seara rucsac Esin face bagaj.

GÜZEL (*Nedumerită, face ochii mari în timp ce împinge degetul mare și arătătorul deschise*

*în față*⁵): Dar... de ce, dragul mamei? De ce îți faci tu bagajul seara? (*îngrijorată*) Bunicul e bine? (*Repetă semnul din dreptul frunții*⁶.) Unde-i bunicul?

ESIN (*Face o față lungă, hazliu serioasă, duce la ochi degetele făcute cerc în formă de ochelari.*): Se uită televizor. Război. Adoarme. (*Îl imită cum moțâie.*)

GÜZEL (*pentru sine*): Războiul nu doarme.

ESIN (*serios*): Nu place școală. Învățător strigă.

GÜZEL (*cu blândețe*): Cum așa, Esin? Cum strigă domnul învățător? De ce? A strigat la tine?

⁵ În limbajul mimico-gestual (LMG) sau al semnelor, semnul pentru „surpriză”: degetul mare și arătătorul deschise, ochii mari exprimând mirare, gestul dinspre ochi în față.

⁶ În același sistem de semne, semnul pentru „bunic”: gest dinspre frunte spre exterior, cu palma deschisă.